

การวางแผน

และ ควบคุม

หนี้สิน

ดร. ศิลปพร ศรีจันทะ*

“องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการวัดฐานะการเงินของกิจการ ได้แก่ สินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของเจ้าของ หนี้สินและส่วนของเจ้าของเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการดำเนินงานของกิจการ”

การวางแผนและควบคุมหนี้สินและส่วนของเจ้าของจึงเป็นเรื่องที่จำเป็นในการบริหารงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด บทความฉบับนี้อธิบายถึงการวางแผนและควบคุมหนี้สิน

ลักษณะและประเภทของหนี้สิน

หนี้สิน หมายถึง ภาระผูกพันที่เกิดขึ้นในปัจจุบันจากกิจกรรม หรือเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจในอดีต ซึ่งทำให้กิจการต้องจัดหาเงินจำนวนหนึ่ง หรือสินทรัพย์อื่นๆ หรือบริการอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อที่จะมอบให้แก่บุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องในเวลาใดเวลาหนึ่งใน

อนาคต จากความหมายของหนี้สินดังกล่าวข้างต้น สรุปลักษณะของหนี้สิน ได้ดังนี้

1) ภาระผูกพันในปัจจุบันของกิจการ

ภาระผูกพันดังกล่าวเป็นหน้าที่หรือความรับผิดชอบที่กิจการต้องปฏิบัติตามที่ตกลงไว้ ซึ่งอาจมีผลบังคับตามกฎหมาย หรืออาจเกิดจากการดำเนินงานตามปกติของกิจการ จากประเพณีการค้า หรือจากความต้องการที่จะรักษาความสัมพันธ์เชิงธุรกิจกับลูกค้า ในการดำเนินธุรกิจกิจการส่วนใหญ่มักดำเนินงานโดยการก่อหนี้ เช่น การจัดหาสินค้าและบริการด้วยการซื้อเป็นเงินเชื่อ การกู้ยืมเงินจากธนาคาร เป็นต้น ซึ่งการก่อหนี้ทำให้กิจการมีภาระผูกพัน

*“สรรพากรสาร” ปีที่ 69 ฉบับที่ 3 มีนาคม 2565

* หัวหน้าภาควิชาการบัญชี รองศาสตราจารย์ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ประธานคณะกรรมการด้านการศึกษาและเทคโนโลยีทางบัญชี สภาวิชาชีพบัญชีฯ

2) ภาระผูกพันในปัจจุบันต้องแยกออกจากภาระผูกพันในอนาคตอย่างชัดเจน การที่ผู้บริหารเพียงแต่ตั้งใจจะจัดหาสินทรัพย์ไม่ถือว่าภาระผูกพันในปัจจุบันได้เกิดขึ้น ในกรณีดังกล่าว ภาระผูกพันในปัจจุบันจะเกิดขึ้นเมื่อกิจการได้รับมอบสินทรัพย์ หรือเมื่อได้ทำสัญญาจัดหาสินทรัพย์ที่มีอายุขยเล็กได้ หากกิจการไม่ปฏิบัติตามสัญญาจะทำให้กิจการเกิดผลเสียหายทางเศรษฐกิจ เช่น กิจการต้องจ่ายค่าปรับให้กับคู่สัญญาเนื่องจากการไม่ปฏิบัติตามสัญญา

3) ภาระผูกพันในปัจจุบันของกิจการต้องเป็นผลของเหตุการณ์ในอดีต เหตุการณ์ในอดีต เช่น การได้มาซึ่งสินค้าและบริการ ซึ่งกิจการไม่ได้ชำระค่าสินค้าและบริการทันทีที่ส่งมอบ จึงก่อให้เกิดเจ้าหนี้การค้า เป็นต้น

4) การชำระภาระผูกพันจะส่งผลให้กิจการสูญเสียทรัพยากรที่มีประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ กิจการต้องสละทรัพยากรที่มีประโยชน์เชิงเศรษฐกิจเพื่อชำระภาระผูกพันในปัจจุบัน การชำระภาระผูกพันในปัจจุบันอาจเกิดได้ในหลายลักษณะ เช่น การชำระด้วยเงินสด การโอนสินทรัพย์อื่นๆ เป็นต้น

ประเภทของหนี้สิน

หนี้สินอาจแบ่งเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

1) **หนี้สินหมุนเวียน** หมายถึง หนี้สินหรือภาระผูกพันของกิจการ ซึ่งมีระยะเวลาการชำระคืนภายในรอบระยะเวลาการดำเนินงานตามปกติของกิจการ ซึ่งโดยทั่วไปคือ ภายใน 1 ปี ด้วยสินทรัพย์หมุนเวียนหรือการก่อหนี้ระยะสั้นอย่างอื่นแทนรายการ

รายการหนี้สินหมุนเวียน เช่น เจ้าหนี้การค้า ตัวเงินจ่ายระยะสั้น เงินเบิกเกินบัญชีธนาคาร เงินกู้ยืมระยะสั้นจากสถาบันการเงิน เงินกู้ยืมระยะยาวที่ถึงกำหนดชำระภายในหนึ่งปีนับจากวันที่ในงบแสดงฐานะทางการเงิน เงินกู้ยืมระยะสั้นจากบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน เจ้าหนี้อื่น ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย เงินปันผลค้างจ่าย รายได้รับล่วงหน้า เป็นต้น

2) **หนี้สินไม่หมุนเวียน** หมายถึง หนี้สินหรือภาระผูกพันของกิจการที่ต้องมีกำหนดระยะเวลาในการจ่ายชำระคืนในระยะเวลายาวนานเกินกว่า 1 ปี หรือเกินกว่ารอบระยะเวลาการดำเนินงานปกติของกิจการ

รายการหนี้สินไม่หมุนเวียน เช่น หุ้นกู้ ตัวเงินจ่ายระยะยาว เงินกู้ยืมระยะยาวจากบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน เงินกู้ยืมระยะยาวอื่น เป็นต้น

5 วัตถุประสงค์ของการบริหารจัดการหนี้สิน

หลักการพื้นฐานในการบริหารจัดการหนี้สิน คือ การที่กิจการมีความมั่นใจว่ามีเงินสดเพียงพอตามความต้องการของกิจการทั้งในระยะสั้นและระยะยาว โดยที่กิจการจะต้องไม่ประสบกับภาวะล้มละลาย อาจสรุปวัตถุประสงค์ของการบริหารจัดการหนี้สินได้ดังนี้

1) การบันทึกรายการและการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผูกพันของกิจการเป็นไปตามหลักการบัญชี

2) เพื่อให้การวางแผนและควบคุมหนี้สินมีประสิทธิภาพ โดยการบริหารจัดการโครงสร้างทางการเงิน รวมถึงการคำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น

3) เพื่อหาแหล่งเงินกู้ที่เหมาะสมทั้งในด้านต้นทุนของเงินและเงื่อนไขต่างๆ

ข้อควรพิจารณาในการวางแผนเกี่ยวกับหนี้สิน

การวางแผนเกี่ยวกับหนี้สินทั้งระยะสั้นและระยะยาว จะช่วยให้กิจการได้ข้อมูลเกี่ยวกับกำหนดเวลาที่ต้องการเงินทุน ระยะเวลาที่ต้องการเงินทุน แหล่งเงินทุน ต้นทุนของเงิน เป็นต้น ข้อควรพิจารณาในการวางแผนเกี่ยวกับหนี้สินทั้งระยะสั้นและระยะยาว มีดังนี้

1) **ความเสี่ยงในการมีหนี้สินมากเกินไป**
โครงสร้างของเงินทุนของกิจการโดยทั่วไปประกอบด้วย หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น ในการกำหนดโครงสร้างเงินทุนของกิจการ ผู้บริหารจะต้องคำนึงว่าภายใต้สถานการณ์ต่างๆ นั้นจะต้องมุ่งเน้นสร้างมูลค่าสูงสุดให้แก่ผู้ถือหุ้น

สำหรับการใช้แหล่งเงินทุนจากเจ้าหนี้ ผู้บริหารต้องคำนึงถึงภาระผูกพันในการชำระหนี้ ในอนาคตตามระยะเวลาที่ได้กำหนดไว้ รวมทั้งการจ่ายดอกเบี้ยที่มีระยะเวลาการจ่ายชำระที่แน่นอน เพราะหากกิจการมีการใช้แหล่งเงินทุนจากหนี้สินมากเกินไปจะส่งผลให้กิจการอาจมีความเสี่ยงที่ไม่สามารถจ่ายชำระหนี้สินหรือดอกเบี้ยได้ทันตามกำหนดระยะเวลาที่กำหนด จนส่งผลให้กิจการขาดความน่าเชื่อถือ ดังนั้น ผู้บริหารต้องมีการวางแผนการก่อหนี้ให้เหมาะสม ไม่ให้มีมากเกินไป เพื่อให้กิจการได้รับประโยชน์สูงสุดจากแหล่งเงินทุนที่เป็นหนี้สิน

การใช้แหล่งเงินทุนจากเจ้าหนี้ มีประโยชน์ต่อกิจการ เช่น หนี้สินช่วยลดจำนวนภาษีที่ต้องจ่าย การกู้ยืมเงินสามารถช่วยเพิ่มผลตอบแทนของเงินทุนของผู้ถือหุ้นมากกว่า การใช้แหล่งเงินทุนจากการเพิ่มหุ้นในส่วนของผู้ถือหุ้นภายใต้เงื่อนไขที่กิจการจะต้องมีผลประกอบการที่ดีขึ้น หนี้สินช่วยกระตุ้นฝ่าย

บริหารและผู้ถือหุ้นให้บริหารเงินทุนหมุนเวียนอย่างเหมาะสม และหนี้สินช่วยให้มีการทบทวนแผนงานของรายจ่ายฝ่ายทุนและการได้มาให้ความเหมาะสมมากขึ้น

2) มาตรฐานของความสามารถในการก่อหนี้ แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ มาตรฐานส่วนทุน และมาตรฐานกำไร

มาตรฐานส่วนทุนเป็นการพิจารณาอัตราส่วนของหนี้สินระยะยาวต่อส่วนของผู้ถือหุ้นกิจการแต่ละแห่งอาจมีมาตรฐานส่วนทุนที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมของธุรกิจ

มาตรฐานกำไรเป็นการพิจารณาภาระหนี้สินรวมในแต่ละปีต่อผลกำไรของกิจการ ซึ่งคำนวณได้จากอัตราส่วนกำไร (ก่อนภาษีและดอกเบี้ยจ่าย) หรือกำไรสุทธิหลังภาษี (แต่ก่อนดอกเบี้ยจ่าย) ต่อดอกเบี้ยจ่าย อัตราส่วนนี้แสดงให้เห็นถึงความสามารถของกิจการในการชำระหนี้สิน นั่นคือ กำไรที่หามาได้จะชำระดอกเบี้ยได้เป็นจำนวนกี่ครั้ง หรือกิจการมีกำไรมากพอที่จะหักค่าดอกเบี้ยได้มากน้อยเพียงใด ซึ่งเป็นการแสดงระดับความปลอดภัยของเจ้าหนี้ด้วย กิจการบางแห่งอาจกำหนดอัตราส่วนนี้ให้เป็นมาตรฐานไว้

3) ความเสี่ยงต่อภาระหนี้สิน กิจการจะต้องคำนึงถึงภาระหนี้สินที่มีอยู่ แม้ว่าการก่อหนี้สินนั้น จะนำมาใช้เป็นแหล่งเงินทุนของ

กิจการก็ตาม กิจการต้องคำนึงถึงปัจจัยต่างๆ ภายในกิจการด้วย กล่าวคือ หากกิจการคาดการณ์ว่า ผลประกอบการของกิจการดีขึ้นและเพิ่มขึ้นมากในอนาคต การใช้หนี้สินเป็นแหล่งเงินทุนย่อมดีกว่าการเพิ่มทุนด้วยการออกหุ้นสามัญ เพราะการเพิ่มหุ้นสามัญจะส่งผลให้กำไรต่อหุ้นลดลง อย่างไรก็ตาม ในบางสถานการณ์ (เช่น ยอดขายลดลง) การเพิ่มหนี้จะส่งผลให้กำไรของกิจการลดลงด้วย เนื่องจากกิจการยังคงต้องจ่ายดอกเบี้ยในจำนวนเท่าเดิม ไม่ได้ลดลงไปตามกำไร

การวางแผนเกี่ยวกับหนี้สินหมุนเวียน

การวางแผนเกี่ยวกับหนี้สินหมุนเวียน มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดทำแผนธุรกิจประจำปี ซึ่งการวางแผนระยะสั้นที่เกี่ยวข้อง มีขั้นตอนที่สำคัญ ดังนี้

กำหนดและระบุจำนวนภาระผูกพันที่กิจการจะต้องจ่ายชำระแต่ละเดือน เช่น เจ้าหนี้การค้า ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย เงินเดือนค้างจ่าย ตัวเงินจ่าย เงินปันผลค้างจ่าย เป็นต้น

ในการประมาณการความต้องการเงินสด (Cash Forecast) กิจการอาจต้องพิจารณาว่าจะกู้ยืมเพิ่มเติมเพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการใช้เงินตามแผนที่วางไว้

นำข้อมูลของภาระผูกพันที่จะเกิดขึ้นของกิจการที่ได้กำหนดไว้มาเปรียบเทียบกับประมาณการเงินสดว่ามีความเพียงพอหรือสอดคล้องกันหรือไม่ โดยการเปรียบเทียบนั้นต้องกระทำทั้งข้อมูลรายเดือน รายไตรมาส และประจำปีด้วย

การวางแผนส่วนประกอบของภาระผูกพันที่จะเกิดขึ้น จะพิจารณาจากแต่ละส่วนงานตามพื้นฐานของต้นทุนและค่าใช้จ่ายที่จำเป็นสำหรับรายการค้าแต่ละรายการ ภาระผูกพันที่เกิดขึ้นของกิจการส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการของกิจการ กล่าวคือ เจ้าหนี้การค้าจะเกี่ยวข้องกับการซื้อสินค้าหรือภาระผูกพันสำหรับค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน เงินเดือนหรือค่าจ้างค้างจ่ายจะเกี่ยวกับแผนการจ่ายเงินเดือนพนักงานและการกักเงินระยะสั้นจะเป็นผลมาจากการวางแผนเงินสด เมื่อกิจการได้กำหนดรายการภาระหนี้สินต่างๆ เรียบร้อยแล้ว กิจการจะนำข้อมูลดังกล่าวมารวมกัน เพื่อกำหนดแผนงานเกี่ยวกับหนี้สินหมุนเวียนโดยสรุป

การวางแผนเกี่ยวกับเจ้าหนี้การค้า

เจ้าหนี้การค้าเกิดขึ้นจากภาระผูกพันที่กิจการมีต่อบุคคลภายนอกหรือผู้ชาย เนื่องจาก

การได้มาของสินค้าและบริการที่กิจการยังไม่ได้จ่ายชำระค่าตอบแทนให้แก่ผู้ชาย เจ้าหนี้การค้าถือเป็นหนี้สินหมุนเวียนที่สำคัญของกิจการ ซึ่งเกิดจากการดำเนินธุรกิจตามปกติของกิจการโดยทั่วไป

หลักการวางแผนเกี่ยวกับเจ้าหนี้การค้ามีดังนี้

1) การประมาณการจำนวนเงินสดที่ได้รับและเงินสดจ่ายที่ต้องใช้ในการชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ เพื่อใช้ในการวางแผนการจ่ายชำระเงินให้แก่เจ้าหนี้

2) การศึกษาเงื่อนไขในการชำระหนี้ เพื่อให้กิจการได้รับประโยชน์สูงสุด เช่น การจ่ายชำระเจ้าหนี้ภายในระยะเวลา 30 วันจะได้รับส่วนลด 10% เป็นต้น

3) การจัดทำข้อมูลการจ่ายชำระหนี้ตามระยะเวลาที่กิจการต้องจ่ายชำระหนี้ รวมทั้งแหล่งของเงินที่จะนำมาจ่ายชำระหนี้ กิจการควรจัดทำงบวิเคราะห์อายุหนี้ (Aging Analysis) ทุกสิ้นปีดาห์ เพื่อจะได้ทราบถึงจำนวนหนี้ที่จะต้องชำระ หากกิจการไม่มีเงินสดชำระหนี้ กิจการจะต้องหาแหล่งเงินกู้เพื่อชำระหนี้ให้ทันตามกำหนดเวลา

4) จัดบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับเจ้าหนี้ให้ถูกต้อง รวดเร็ว ทันต่อเหตุการณ์ และต้องเก็บเอกสารหลักฐานประกอบรายการไว้ให้ครบถ้วน

และสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับเจ้าหนี้ (เช่น วันถึงกำหนดชำระ จำนวนหนี้ งบวิเคราะห์อายุหนี้) อย่างสม่ำเสมอ

กิจการต้องทบทวนการบริหารเจ้าหนี้เมื่อมีสัญญาณเตือน เช่น งบวิเคราะห์อายุหนี้แสดงให้เห็นว่าอายุเฉลี่ยของเจ้าหนี้เพิ่มขึ้นจากเดิมอย่างมีสาระสำคัญ กิจการไม่ได้รับส่วนลดรับที่ควรได้รับ หรือต้องจ่ายดอกเบี้ยเนื่องจากชำระเงินล่าช้า เจ้าหนี้เริ่มทวงถามหนี้ หรือมีการฟ้องร้อง

มาตรฐานที่ใช้ในการวัดและควบคุมหนี้สินหมุนเวียน

นักบัญชีมีบทบาทหน้าที่ในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับระดับหนี้สินหมุนเวียนแก่ผู้บริหาร โดยศึกษานโยบายการก่อหนี้ของกิจการและสัญญาต่างๆ ที่ก่อให้เกิดภาระผูกพัน

มาตรการอย่างหนึ่งที่นักบัญชีควรนำมาใช้เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับหนี้สินหมุนเวียนคือ อัตราส่วนทางการเงินที่เกี่ยวกับหนี้สินหมุนเวียน ซึ่งมักแสดงเป็นอัตราส่วน (Ratio) หรืออัตราส่วนร้อย (Percentage) เพื่อให้ผู้ใช้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

อัตราส่วนที่เกี่ยวกับหนี้สินหมุนเวียนซึ่งช่วยในการบริหารจัดการหนี้สิน เช่น

1) อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (Current

Ratio) คำนวณได้จากสินทรัพย์หมุนเวียนหารด้วยหนี้สินหมุนเวียน ซึ่งแสดงถึงสภาพคล่อง (Liquidity) ของกิจการ หรือความสามารถในการชำระหนี้ระยะสั้น

ส่วนประกอบของสินทรัพย์หมุนเวียนมีผลต่ออัตราส่วนทุนหมุนเวียน กล่าวคือ หากสินทรัพย์หมุนเวียนประกอบด้วยสินทรัพย์ที่ไม่อยู่ในสภาพที่จะชำระหนี้ได้ สินทรัพย์ดังกล่าวก็จะแปรสภาพเป็นเงินสดเพื่อชำระหนี้ได้ยาก (เช่น สินทรัพย์หมุนเวียนส่วนใหญ่อยู่ในรูปของสินค้าคงเหลือ ซึ่งขายไม่ออกหรือลูกหนี้ค้างชำระเป็นเวลานาน)

อัตราส่วนทุนหมุนเวียนวัดความสามารถในการชำระหนี้ระยะสั้น ด้วยสินทรัพย์ระยะสั้น ถ้าค่าที่คำนวณได้สูงเท่าใด แสดงว่า บริษัทมีสินทรัพย์หมุนเวียนที่ประกอบไปด้วย เงินสด ลูกหนี้ และสินค้าคงเหลือมากกว่าหนี้ระยะสั้น ทำให้มีความคล่องตัวในการชำระหนี้ระยะสั้น โดยปกติ อัตราส่วนนี้ควรอยู่ระหว่าง 1 : 1 ถึง 2 : 1 ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของอุตสาหกรรม วงจรธุรกิจและปัจจัยอื่นๆ

2) อัตราส่วนทุนหมุนเวียนเร็ว (Quick Ratio) คำนวณได้จากการนำเงินสด หลักทรัพย์ ในความต้องการของตลาด ลูกหนี้การค้า และตัวเงินรับมารวมกัน แล้วหารด้วยหนี้สินหมุนเวียน อัตราส่วนนี้ไม่คำนึงถึงสินค้า

คงเหลือ เนื่องจากสินค้าคงเหลือนับเป็นสินทรัพย์ที่มีสภาพคล่องน้อยที่สุดในรายการสินทรัพย์หมุนเวียน เนื่องจากกิจการต้องใช้เวลาในการผลิตและขายสินค้าจนกระทั่งได้เงินสดมาเพื่อชำระหนี้ระยะสั้น ซึ่งกินเวลานานกว่าสินทรัพย์หมุนเวียนรายการอื่น อย่างไรก็ตาม ในการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินนี้ผู้บริหารยังต้องวิเคราะห์ถึงความสามารถในการชำระหนี้ของลูกค้าหนี้การค้าด้วย อัตราส่วนนี้ค่ายิ่งมากแสดงว่าธุรกิจมีสภาพคล่องสูง

3) เงินทุนหมุนเวียนสุทธิขั้นต่ำ (Minimum Net Working Capital) หมายถึงสินทรัพย์หมุนเวียนหักด้วยหนี้สินหมุนเวียนกิจการควรทราบถึงระดับเงินทุนหมุนเวียนขั้นต่ำที่ควรมีด้วย

4) อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Debt to Equity Ratio) คำนวณได้จากหนี้สินทั้งหมดหารด้วยส่วนของผู้ถือหุ้น อัตราส่วนนี้แสดงถึงการใช้แหล่งเงินทุนจากหนี้สินเปรียบเทียบกับแหล่งเงินทุนจากส่วนของผู้ถือหุ้น ซึ่งแสดงโครงสร้างของเงินทุน (Capital Structure) และเป็นการวัดว่ากิจการใช้เงินทุนจากภายนอก (จากการกู้ยืม) ในสัดส่วนเท่าไร เมื่อเทียบกับทุนภายในของกิจการ ถ้าอัตราส่วนนี้สูง กิจการก็มีความเสี่ยงสูงด้วย เนื่องจากกิจการใช้แหล่งเงินทุนจาก

หนี้สินมาก ซึ่งต้องมีภาระดอกเบี้ยจ่ายด้วย

5) อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวม (Debt to Total Asset Ratio) แสดงให้เห็นถึงโครงสร้างการจัดการจัดหาเงินทุนว่ามาจากการก่อหนี้เป็นสัดส่วนเท่าไรต่อสินทรัพย์รวม อัตราส่วนนี้ตีความหมายได้ในทำนองเดียวกับอัตราส่วนหนี้สินต่อทุน

6) หนี้สินหมุนเวียนต่อสินค้าคงเหลือ (Current Liability to Inventory) อัตราส่วนนี้แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างหนี้สินหมุนเวียนกับสินค้าคงเหลือ หากอัตราส่วนนี้สูงหมายความว่า กิจการซื้อสินค้าโดยเงินเชื่อเป็นส่วนใหญ่ กิจการอาจนำอัตราส่วนนี้ไปเปรียบเทียบกับกิจการอื่นในอุตสาหกรรมเดียวกัน

7) จำนวนวันในเจ้าหนี้ (Days in Creditor) หมายถึง จำนวนวัน ซึ่งนับตั้งแต่วางเวลาที่กิจการเป็นหนี้ไปจนถึงวันที่กิจการชำระหนี้จำนวนนั้น

การควบคุมภายในเกี่ยวกับหนี้สิน

การควบคุมภายในเกี่ยวกับหนี้สิน อาจแยกพิจารณาตามประเภทของรายการ ได้ดังนี้

1) เจ้าหนี้การค้า เช่น การจ่ายชำระหนี้ให้เจ้าหนี้การค้าให้เป็นไปตามกำหนดเวลา และมีการติดตามยอดเจ้าหนี้ที่ค้างค่างาน จัดให้มี

การตรวจสอบการจ่ายชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ ให้เป็นไปตามกำหนดเวลา และมีการจัดทำบัญชีรายตัวเจ้าหนี้การค้า ซึ่งบัญชีเจ้าหนี้การค้ารายตัวจะต้องมีการคุมยอดให้ตรงกับบัญชีเจ้าหนี้รวม

2) ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย เช่น กำหนดให้มีการตรวจสอบค่าใช้จ่ายค้างจ่ายที่ไม่มีการเคลื่อนไหวเกิน 3 เดือน ยอดบัญชีค่าใช้จ่ายค้างจ่ายถูกต้องตามควร และเป็นไปตามหลักการบัญชี

3) หนี้สินหมุนเวียนอื่น เช่น กำหนดให้มีการสอบทานรายละเอียดประกอบยอดคงเหลือ มีการติดตามบัญชีที่มียอดค้างนาน และจัดทำทะเบียนคุมสำหรับบัญชีที่มีรายละเอียดมาก (เช่น ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย เงินปันผลค้างจ่าย) เพื่อใช้ในการตรวจสอบรายละเอียดประกอบการบันทึกบัญชี

การรายงานเกี่ยวกับหนี้สิน

การจัดทำรายงานหนี้สินจะต้องสามารถตอบสนองความต้องการใช้ข้อมูลหนี้สินของฝ่ายบริหาร ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับจำนวนหนี้สินของกิจการมีความจำเป็นต่อการตัดสินใจ

ซึ่งการรายงานเกี่ยวกับหนี้สินในแต่ละกิจการอาจมีรูปแบบที่แตกต่างกันออกไป การรายงานหนี้สินควรประกอบด้วยข้อมูลต่างๆ เช่น การแสดงหนี้สินแยกตามผลิตภัณฑ์หรือส่วนงาน และการเปรียบเทียบหนี้สินจริงกับงบประมาณที่ได้กำหนดไว้ การเปรียบเทียบมูลค่าหนี้สินที่เกิดขึ้นจริงกับสัญญาการให้สินเชื่อรายเดือนหรือรายไตรมาส สัญญาเช่าระยะยาว งบวิเคราะห์อายุเจ้าหนี้ ภาวะผูกพันที่เป็นเงินตราต่างประเทศ ประมาณการหนี้สินและหนี้สินที่อาจเกิดขึ้น สรุปจำนวนหนี้สินและหนี้สินที่อาจเกิดขึ้นแต่ละงวด รายละเอียดของหนี้สินตามที่ผู้บริหารต้องการ

สรุป

หนี้สินเป็นภาระผูกพันที่กิจการจะต้องชำระภายในระยะเวลาที่กำหนด หากกิจการบริหารหนี้สินอย่างไม่มีประสิทธิภาพ กิจการอาจมีความเสี่ยง เช่น มีปัญหาสภาพคล่อง หรือถูกฟ้องล้มละลาย นักบัญชีควรหาเทคนิคในการวางแผน เพื่อให้กิจการมีภาระหนี้สินที่เหมาะสม และจัดหาแหล่งของหนี้สินที่มีต้นทุนต่ำ รวมทั้งการจัดทำรายงานเกี่ยวกับหนี้สินเพื่อใช้ประโยชน์ในการวางแผนและควบคุม

